

NAŠ GLAS

Glasilo javnih namještenika u kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

prodaja 1 K.

Naš Glas izlazi u tjednu svakog četvrtka.
Godišnja pretplata K 52.—
Polugodišnja „ 26.—
Četvrtgodišnja „ 13.—
Za inozemstvo dodati poštarinu. Oglasi po
ejeniku.

Цена у продаји 1 К.

Наш Глас излази седмично сваког четвртка.
Годишња претплата К 52
Полугодишња „ 26
Четвртгодишња „ 13
За иноземство додати поштарину. Огласи
по тарифи.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta št. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znak. Dopise v latinici in cirilici prejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani. Hrvatske in srbske dopise je pošiljati le po in organizacij, ki so za vsebino odgovorne.

Upravištvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naredbine naj se pošlje po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 54. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Savez državnih namještenika Dalmacije.

Br. 45/20.

Split, 16. januara 1920.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu.

U smislu § 19 pravilnika sazivlje se prvu redovitu glavnu skupštinu državnih činovnika i namještenika za Dalmaciju, koja će se održavati u Splitu u dvorani, koja će se naknadno objaviti, dneva 15. februara 1920 u 9. uri pr. p. sa dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. izvještaj tajnika;
3. izvještaj blagajnika;
4. izvještaj privremenog nadzornog odbora;
5. promjena pravilnika;
6. osnutak potrošnog kooperativa državnih činovnika Dalmacije;
7. rasprava o predlozima i upitima već najavljenim i onima, koji budu najavljeni upravi bar 3 dana prije skupštine;
8. izbor novog šireg i užeg centralnog odbora te nadzornog odbora.

Kotarski odbori bivaju zastupani po delegatima (odnosno punomoćnicima) prema broju članova dotičnog sudbenog kotara pripadajućih društvu direktno ili

indirektno (kao članovi stručne ili klasne organizacije) u razmjeru i na način predviđen u §§ 10 i 20 pravilnika.

Svako pismeno ovlaštenje ili punomoć mora sadržavati broj zastupanih članova.

Preporuča se stručnim i klasnim organizacijama, da još prije skupštine odrede osobju, koju kane predložiti na skupštini kao povjerenika svoje struke ili klase za širi odbor.

Očekuje se odaziv također iz pokrajine, jer ovo najbolja prilika izmjeni misli o općim potrebama i zajedničkom radu.

Svaki član šireg centralnog odbora mora pod prijetnjom posljedica § 26 pravilnika, da pristupi na glavnu skupštinu ili za slučaj zapreke, da se dađu zastupati po drugom kojom članu redovito opunomoćenom (§ 20 prav.).

Predsjednik: dr. Derado.

Tajnik: prof. Katunarić.

Martinov:

Na boj!

Besede in dejanja ministrov Svetozara Pribičevića in dr. Ed. Lukinića, postopanje hrvatskega bana dr. Tomljenovića, aretacije naših tovarišev, grožnja z obnovljenim inkvizicije slavnega demokrata Torquemada ter sovražno pisanje

velike večine našega takozvanega demokratskega časopisja, vse to mora končno javnim in zasebnim uslužbencem odpreti oči. Vse to nam mora biti le v bodrilo, da takoj strnemo vse svoje vrste, in začnemo neusmiljeni boj proti terorju in korupciji, a ne samo z idealnimi protesti, ampak v prvi vrsti z doslednimi dejanji. Ta boj nas sicer povede na torišče splošnih socialnih bojov, toda zadosti smo imeli časa izprevideti, da brez boja ne bo uspeha. Kaka pota naj pri tem hodimo?

Korupcija je prava sestra veriženja in tihotapstva. Zoper te poniževalne pojave v propali človeški družbi moramo začeti z vsemi sredstvi neizprosni boj. Vsa dosedanja tozadevna zakonodala je veliko premila, vse le pesek v oči porabnika. Smrtna kazen, socialna degradacija, izključitev od volilne in dedne pravice, vojaška služba, konfinacija, da če treba tudi denortacija ter prisilno delo ne bodo nikdar zadele zadosti krivde ter ne popravile splošne škode teh najinfamnejših hudodelcev!

Proč s prosto trgovino glede življenjskih potrebščin! Doktor gladujejo celí stolj ljudstva, je prosta trgovina le okvir za veriženje ter tihotapstvo, rop kapitalista nad siromašnim porabnikom, Neizprosni boj zoper vojne dobičkarje! Oddaja premoženja mora biti čimprej izvršena!

LISTEK.

„Sloga“.

Že meseca septembra p. l. o priliki kongresa jugoslovenskih žena v Beogradu, se je sprožila misel, da stopi tudi javna nastavljenka in žena javnega nastavlenca v javnost, osobito takrat, ko ji gre za lastno korist.

Danes imamo že »Sloga«, društvo žena in vdov javnih nastavlencev in nastavljenk, ki naj skrbi za to, da se javnemu nastavlencu in njegovi družini preskrbi največ ugodnosti.

Da seznanimo čitatelje »Našega Glasca«, ki so po večini iz naših krogov, z delovanjem našega društva obnavljamo nekaj točk, ki si jih je stavilo društvo za svojo nalogo. Naloga »Sloga« je sestavljati in oddajati vloge in prošnje, prilegati shode, podpirati in izpolniti že obstoječa enaka moška društva.

Namen našega ženskega društva je torej delovati vsikdar roko v roki z enakimi že obstoječimi moškimi društvi in vedno le v sporazumu z njimi.

Delovati za uveljavenje javnih nastavlencev, za reprezentanco stanu ob danih prilikah in delovati v smislu moških organizacij za izboljšanje naših gromotnih razmer — Tudi v tej točki je potrebno, da podpiramo stremenje naših mož, kajti kolikor silnejši in močnejši bo naš glas, prej bo našel odziva na merodajnem mestu.

Boriti se proti neznosni dracini, ki ogroža našo eksistenco. — Naši možje, javni nastavlenci, so si stavili tako velike naloge, da jih bodo komaj zmogli. Vsa organizirana društva javnih nastavlencev pod predsedstvom gospoda Lillega imajo tako velik in težaven delokrog, osobito sedaj, ko so razvili vprašanje izboljšanja plač dnevnice in službene pragmatike, da jim ni mogoče baviti se z manjšimi, a vendar važnimi zadevami.

Pozvedovalo se je vsled tega pri nekaterih tvrdkah in ugotovilo, da bi se dobilo pri manufakturi 10% popusta, perilu 10% popusta, čevljev 10% popusta itd.

Naše mnenje je, da bi temu vzgledu sledile gotovo tudi druge tvrdke. Seveda je pripomniti, da bi se tukaj delalo le sporazumno s »Samopomočjo«, ki bode skrbela sedaj v prvi vrsti za živila.

Način, kako bi se to uvedilo, bi bil sledeči: Kupec kupi blago po cenl, kakor vsak drugi in šele ko plačuje, pokaže nakaznico našega društva. Plača tudi vso vsoto, kakor vsak drugi, dobi pa poleg listek, ki mu nakazuje X% popusta.

Vse te listke, katere član tekom enega leta pri različnih trgovcih dobi, je treba dobro shraniti ter jih mora koncem leta društvu predložiti. Društvo obračuna potem s posameznimi trgovci, ter nakaže vsoto posameznim članom.

Ravno tako bi se lahko obrnili na zdravniške, pogrebni zavod in drugim.

Eksistenčni minimum mora biti vsakomur zagotovljen, a nabiranje kapitala v rokah posameznikov do gotove meje mora biti zakonito zabranjeno!

Gospodarska samopomoč ne sme biti ultima ratio. — narobe, mi moramo vztrajati na stališču, da imamo sveto prvotno pravico, od delodajalca zahtevati pošten kruh.

Med svojimi vrstami moramo začeti takoj z energičnim čiščenjem. Proč s korumpiranimi elementi! Ustanove se naj posebna stanovska krajevna razsodišča! Socijalni bojkot obsojencem, javnost pri vseh disciplinarnih zadevah! Izključitev iz organizacije bodo zasigurala uspeh poštenemu delu uradništva.

Da pa vse te idealne cilje lahko dosežemo, morajo biti naše vrste strnjene. Naše dosedanje organizacije ne zadostujejo. Imamo stanovske organizacije, ki so včlanjene v splošnem društvu državnih nameščencev, toda stanovske zadeve danes niso več popolnoma zasebne, ampak eminentno javne, politične. Naš boj za naš obstanek je socijalen, je političen boj.

In ta misel nas dovede do vprašanja, kako stališče naj državni nameščenci zavzamejo napram političnim strankam. Kako so se stranke brez vsake izjeme obnašale nasproti uradništvu, je vsak na lastnem telesu zadostno občutil. To je ravno pospešilo naše stanovske organizacije. Ali naj zdaj na polovici pota obstanemo? Nasprotno! **Zavojevanje politične moči naj bo cilj našega stremjenja.**

Mislím, da so časi enkrat za vselej minuli, ko se je uradniku odrekala celo pravica do organizacije in dejansko izvrševanja svojih javnih pravic. Ne moremo slediti ideji fevdalne pokveke uradniške, pokveke brez načel in volje, kakor si uradnika predstavljajo, žal, še danes nekateri vodilni državniki.

Odkrito rečem, da sem mnenja, da naš dosedanji nadstrankarski boj za naš stanovski obstanek naj bo od sedaj za naprej naravnost političen! Uradništvo mora biti politično kot enotna socijalna stranka organizirano! Brez trajnega vpliva na zakonodajo bodo naši uspehi vedno le problematični in trenutni. Le ako postane uradništvo političen faktor, del državne volje — in kolo državnega stroja, sovrstna stranka z drugimi, le tedaj bo javno uslužbenstvo lahko računalo z dosego svojih ciljev.

Za ta namen pa so naše dosedanje organizacije nepopolne. Izpopolniti jih moramo ter izenačiti na splošni podlagi politične organizacije državnih nameščencev. Bližajo se volitve in še je čas, da se hitro strnemo v samostojno politično stranko.

Stanovske organizacije kot take naj ostanejo. Poleg njih pa živo občutimo že sedaj pomanjkanje potrebne vezi. Ker so stanovske organizacije vse osredotočene v Ljubljani, ni mogoče n. pr. kake akcije že tehnično uspešno provesti. To se je že jasno pokazalo. Da pa je n. pr. naša manifestacija 18. dec. v Ljubljani, Zagrebu, Splitu in drugje vendar resno in častno uspela, je pripisati edinole enotnemu duhu uradništva, braniti svoje idealne in materialne pravice zoper vsakogar. In ravno ta duh solidarnosti je porok, da so vsi dusevni pogoji za politično združenje naših vrst popolnoma podani. Le kot politična stranka se bo z nami sovrstno paktilo, le kot taka bomo trajno soodločevali. In ali nocoj biti v državi soodločujoč faktor? Ali naj bomo še nadalje le slepo orodje brezvestnih »državnikov« in sebičnih kandidatov? Tolpa ovac, ki gre kamor jo žene pastir, mi ne smemo biti več! Vsi sloji imajo naravno enako pravico do soodločevanja glede svoje usode. Časi, ko smo morali zobati drobtinice padle z mize, so za vselej minuli! Osamosvojimo se! Mislímo in skrbimo poslednji tudi nase! Zato je treba, da se naše organizacije izpopolnijo do političnih.

Na sedežu vsake okrajne sodnije se naj osnuje splošno uradniško društvo, ki bi bilo po svojih delegatih v centralnem društvu v Ljubljani zastopano. Poleg tega bi bili tu delegati stanovskih organizacij. Tako sestavljeni odbor centralnega društva bi bil nekaki centralni zastop vsega slovenskega uradništva, ki bi tako lahko enotno takoj nastopilo kot močna politična stranka, ki mora pri poročni volitvi sigurno priti do uspeha.

Ta organizacija naj bi takoj počela priprave za bodoče volitve! V vseh javnih zastopih se naj javni nameščenci udeležijo volitev in častna stvar vsega uradništva naj bo, da se brez izjeme udeležijo volitev po navodilu našega vodstva.

Preteklo leto trpljenja naj nas uči: **V boj, neizprosni boj za naše pravice!**

* O tem predlogu si želimo izjav iz vse domovine in od vseh naših organizacij.

Uradništvo.

Zašto su naši drugovi zetvoreni?

Da ovo pitanje osvjetlim, začí ću malo u historiju.

Dne 29. decembra 1919. bio je sazvan pouzdanički sastanak javnih namještenika (?), koji su sazvali odnosno na pozivu kao potpisani bili: Petar Ratlović, gimn. ravnatelj, Božidar Peleš, rač. revident, Ivanović, rač. savjetnik zem. vlade i Matija Šipuš, pošt. savjetnik. Na tom sastanku uzeo je riječ i g. ministar pošta, dr. Lukinić. On je prikazivao, kako se vlada već odavna brinula za činovničko pitanje te se i sada brine, te koje su misli vodilje kod tog rješavanja. Osobito je istaknuo pitanje automatskog promaknuća te pojedine slučajeve, koji tom prilikom nastaju. Spomenuo je na ime i pitanje izvan tog automatskog promaknuća, kad može nastati slučaj, da se izvan toga može netko za svoju osobitu spremu, sposobnost i. t. d. promaknuti na mjestu prije vremena, nego bi ga automatskim pomicanjem pripalo.

Tom prigodom naveo je g. ministar ovaj primjer:

Može se dogoditi slučaj, da n. pr. ravnatelj zagr. pošt. ravnateljstva ne odgovara svome mjestu; stoga mora da se zamjeni sa drugim, koji po svom položaju do njega najbliže stoji kao zamjenik i. t. d. ali ako i ta osoba ne odgovara, tad može na to mjesto doći jedna mlada sila, koja se je u svom dosadanjem radu pokazala sposobnom i vrjednom povjerenja. Ta osoba ne će biti odmah na tom mjestu potvrđena, nego će u svom dosadanjem svojstvu ostati i nadalje, uživajući povrh toga posebne doplatke neko vrijeme, dok svoju sposobnost i povjerenje dokaže, tek nakon toga bit će stalno potvrđena na svom mjestu.

Dok je to g. ministar govorio, sjedlo je iza njega g. savjetnik Matija Šipuš.

Nakon govora g. ministra i g. bana Tomljenovića nastala je u dvorani medju skupštinarima vika i prepirka, što je g. savjetnika Šipuš tako razžestilo da je počeo uzrujano šakom po stolu udarati.

Na to su se čuli poledini povici: »Živio budući zagrebački ravnatelj pošte!«

Dan iza te skupštine (30. XII. 1919) raspušten je Savez javnih namještenika, i od tada je počela haranga poluslužbenih novina na vodje S. J. N. i vodje ostalih

Društveni člani bi se obveščali po »Našem Glasu«, katera tvrdka bi stopila v zvezo z našim društvom. Zunanji člani izven Ljubljane, bi dobivali istotako popust pri ljubljanskih tvrdkah, kakor hitro bi se izkazali z izkaznico našega društva. Ravnotako ljubljanski člani pri tvrdkah, katere bi podružnice pridobile za naš program. Tako bi se naše delo kolikor mogoče izpopolnjevalo in delilo vsakemu enake pravice.

Pomirjevalno delovati v strankarskem boju. — Naša želja je, da je naše društvo brez vsakega strankarstva. Vsak javni nastavljenec pa, bodisi pristaš te ali one stranke, se hodi sedaj za obstanek naše društvo hoče biti vsakemu v pomoč.

Skrbeti za vzgojo naših hčera in sinov. — Gotovo je znano vam vsem, da je imela prejšnja država cele zavode, v katerih so se vzgojevali brezplačno otroci javnih nameščencev. Da bi se tudi v naši državi lahko dosti storilo za vzgojo otrok javnih nastavljenecv, o tem smo prepri-

Sani in se je v Beogradu, ko se je ta misel izprožila, tudi zelo odobraval.

Skrbeti za okrepitev zdravja družin javnih nastavljenecv, omogočiti jim dostop v zdravilišča. Tudi po različnih kopalniških so imeli v prejšnji državi javni nastavljeneci različne ugodnosti. Ako niso bila mesta prosta, je bilo vsaj precej popusta, tako, da je bilo j. n. omogočeno vsaj nekaj storiti v okrepitev svojega zdravja. Prepričani smo, da bi se dosežlo v tem oziru od države največje in najugodnejše upoštevanje.

Delovati v smislu protialkoholnega gibanja. To je predmet, ki zasluži glede razmer, ki vladajo v narodu, največje pažnje in podpore.

Skrb za upokojence, vdove in sirote. Ako smo že mi reveži, so ti med nami — največji reveži. Naša dolžnost je, da se za nje pobrigamo. Nje same pa vabimo, da mnogobrojno pristopajo v naše društvo.

Sodelovanje pri gospodarskih podjetjih že obstoječih uradniških organizacij. Sodelovanje bi se vršilo na ta način, da bi se tudi žene iz našega društva vabile kot svetovalke k selam imenovanih gospodarskih organizacij.

K društvu »Sloga« se vabijo kot podporni člani tudi a) samski aktivni in upokojeni nastavljeneci, b) udoveli aktivni in upokojeni javni nastavljeneci. Vsak podporni član je deležen vseh ugodnosti, ki jih bo priborilo društvo svojim članom.

Društvo »Sloga« je imelo 29. decembra p. l. svoj ustanovni občni zbor, katerega se je udeležilo veliko število članic vseh kategorij.

Društvu predseduje g. Margda Sterletova, podpredsednica je g. Minka Govekarjeva, I. tajnica je g. Debeliakova, II. tajnica gđc. Baitova, blagajničarka ga. Zbašnikova Odbornice so gg: Accetova, Försterieva Grassellieva, Hrovatinova, Kobalova, Koširjeva, Veharjeva.

organizacija, objedjujući ih, da su komuniste, frankovci i da stoje u svezi sa D'Annunzijem i bog zna s kim, pripravljajući tim ono, što je uslijedilo na 8. o. mj. naime, da su »internirani« (nota bene sjede u bajboku, gdje piše na vratima »za ženske« i »samice«) drugovi dr. Benković, Stožir i Mlinarić od S. J. N. i drugovi Serbedžija, Milordin, Cindrić i Sabljari od pošt. zagr. organizacije. Ovi su naši drugovi već od 8. 1. internirani, bolje rekuć zatvoreni, a da nijedan nezna zašto!

Medjutim što se tiče drugova zagr. pošt. organizacije, imala bi se stvar razjasniti ovako:

Dne 11. o. mj. prispio je u Zagreb generalni pošt. ravnatelj Hadži. Tom prigodom stupili su pred njega drugovi od uprave zagreb. organizacije naglasivši da su svi solidarni sa uapšenim drugovima i moleći ga, da poradi oko toga, da se što prije protiv njih provede istraga.

Koliko nam je poznato — uapšenje naših drugova sa strane redar. povjereništva — nije bilo obavješteno ni ministarstvu pošta ni pošt. ravn. u Zagrebu: pa kad su baš isti dan imala biti još dvojica pošt. organa uapšena, tome se je usprotivio g. ravnatelj Meixner, rekavši, da on to ne dozvoljava bez njegova znanja, jer se to sve iza njegovih ledja radi. Na to je bio g. Meixner još isti dan sa svoga mjesta maknut, a kao voditeljem ravnateljstva postavljen je pošt. savjetnik Šipuš.

Prikazavši ukratko ove sličice, stvar postaje jasnijom, ako dodamo, da je g. Šipuš još za vremena Nar. Vjeća nastojao, da dodje na mjesto ravnatelja zagr. ravnateljstva. Zato se je i pomoću svojih pristaša gurao, da bude i predsjednikom pošt. organizacije. Pak kad mu to nije pošlo za rukom, tad se je kasnije kroz svoje prijatelje počeo groziti, da će organizaciju radi njenog tobožnjeg zastranjenog i pogibeljnog rada razjuriti.

Uza to je došao 18. decembar 1919., gdje se je osobito jasno pokazala vanredna solidarnost svih udruženih drugova. To je dalo povoda na još bjesnije napadaje na organizaciju pogotovo na njezine članove uprave. Uza to su oni, koji su organizaciji predbacivali neku politiku (za razjašnjenje moram spomenuti, da su g. Šipuš i njegovi drugovi demokrat. stranke), poduzeli napadaje najgore vrsti.

Da se g. Šipuš ravnat. mjesta dokopa trebalo je izolirati organizaciju od njenih vodja. To se je moglo postići jedino pomoću vlasti, koje je on pristaša, našavši makar kakovu izliku za uapšenje istih.

Gospodin je naime ovako kalkulirao: ako su vodje odstranjeni, tad neće imati nikakova upliva na članove organizacije, a ovi će tim uapšenjem i ostalim represalijama biti potišteni i utučeni, te neće biti dovoljno laki, da eventualno na to reagiraju. S tem bi nadošla zgoda, da se sa svog mjesta makne ravn. Meixner, koji se je kao drug prema organizaciji i članovima u svakom pogledu držao vrlo korektno sa stanovišta svoga službenog položaja.

Ako bi pak nastupila reakcija, tad koš bolje, tim veći izgovor, da se g. Meixnera makne, jer nije bio dovoljno energičan, da poguban rad organizacije uguši, a tko zgodniji za to mjesto nego g. Šipuš. On je dakle postrance čekao u zasjedi, dok dodje zgodan momenat, da može svoiti davnu osnovu provesti, a to mu je uapšenjem naših drugova i uspjele.

Kako je već spomenuto, g. Šipuš je još za vlade Narodnoga Vijeća svom silom nastojao, da postane ravnateljem zagrebaškoga postarskoga ravnateljstva, no njegov predživot nije dozvolio u najvećoj oskudici domaćih ljudi, da ga se na to mjesto podigne, jer se Nar. Vijeće nije usudilo, da pod istragom stojećeg lihvara, koji je zlo upotrebljavao svoju uredovnu vlast, uzvisi na mjesto pošt. ravnatelja.

Što nije učinilo Nar. Vijeće, to je učinio ministar za sve, dr. Edo Lukinić.

Cesutamo zato g. ministru na sretnom izboru te trazimo, da se spisi o zapocetoj istrazi protiv g. Šipuša objelouane i da se zabašureni postupak o njegoštinama privede kraju!!!

J. Kocmur (Maribor):

Beseda o centralizmu.

Ena država ne pomenja se centralizma. Bili sem leta 1915 že odločen nasprotnik upravnega centralizma, sem to danes in bom to jutri. Srbija je bila naš vojaški Plemont, ali ne more biti naš upravni. Prešibke in prepovršne so tradicije njene državne uprave. Jugoslavijo razdeliti v okrožja, kakor so srbska, s takozvano srbsko samoupravo, se mi zdi nevaren eksperiment. Jugoslavija more biti samo decentralizirana, ne potrebuje nikakega Pariza, ki bi ubijal lokalne centre, nikakih departementov, v katerih bi bili načelniki le slugi ministra. Kar potrebuje Jugoslavija, je živa samouprava novo ustvarjenih oblasti, ki jim bodo meje one ekonomskega življenja. Stvoriti nove žive centre naše samouprave, evo velike državniške naloge.

Bogomil Vošnjak, vsuč. prof.

(„Jugoslavija“ št. 248 od 9. 12. 1919.)

Navedene misli je izrekel tajnik naše mirovne konference v Parizu, odličan član in zastopnik »Jugoslovanskega odbora«, kateremu so gotovo dobro znani odnošaji in čut prebivalstva v naši zedinjeni Jugoslaviji. To kraljestvo naj bo torej eno. Ni pa potrebno — da, škodilo bi mu — ako bi bilo upravljano centralistično, kajti državna uprava prejšnje Srbije ni zadostovala niti tedanjim ozko odmerjenim, primitivnim potrebam šibke in maloletne državnice: kako naj bi ta primitivna uprava zadostovala razmeram v razširjeni in kulturno napredni Jugoslaviji? Samouprava prejšnje Srbije je slonela na okrožjih — in ta primitivna uprava naj se sedaj razširi na vso Jugoslavijo? Belgrad je preprostemu Srbijancu pomenjal Pariz — in zdaj naj bi ta Pariz prednjačil Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani? Morda sčasoma, danes še ne! Žive samouprave nam treba! Vzklikamo, ne pa Parizov, departementov, vsemožnih ministrov, central. generalnih direktij itd.; treba nam oblasti, ki bodo umele tok in zahteve časa; katerim bo demokratična ideja ne samo na jeziku, temveč tudi v dejanju sveta; mož trebamo, ki umevajo pravi demokratizem in njega naloge; mož potrebujemo, ki poznajo čut in potrebe ujedinenih Jugoslovanov; mož, ki se ne udinjajo ter obešajo na frak vsacemu ministru, temveč mož, ki jim je na srcu le blago vseh treh ujedinenih narodnih plemen.

Ne v centralizmu, pač pa v decentralizaciji je spas našemu kralje-

stvu, ki bo le uspevalo ter se okrepilo, ako bodo naši državniki še pravočasno premenili ono pot, ki so jo tako brezmišlno in nesrečno nastopili v centralistično lužo. Kdor danes pridiguje ozkosrčni centralizem, je največji sovražnik mlade Jugoslavije ter buta ob stebre njenega obstoja.

Nedavno smo obhajali obletnico našega pierojenja. Vsem nam še šumi po glavi ono izrazito veselje in radost, ki sta vladala med nami pred letom, ko smo slavili našo osvoboditev. Ako primerjamo letošnje slavje z lanskoletnim, smo opazili prav lahko, kako se je naša radost — pomanjšala. Ali naj bo to znak, da se je naše jugoslovansko navdušenje od lani sem pohladilo? Ne, navdušenje za Jugoslavijo ni nehalo, pač pa navdušenost do njenih — upravnikov. »Davi je pa slan'ca pala« — lepo roznato jugoslovansko ravan je pokončala slana v podobi velikosrbskega centralizma, ki se je z vsemi svojimi gorostasnostmi deloma že presadil in se še vedno presaja na naše poljane. Kdor pazljivo zasleduje te poskuse presajanja nam dosedaj neznanih in nenavadnih zakonov in uredb na naša tla, maže pomenljivo z glavo, ter zre s strahom v bodočnost, ki se mu zdi morna in nič kaj prida.

Quieta non movere! — veljalo je nekdat načelo vsacemu modremu vladarju. Mirno in potrpežljivo smo prenašali težki jarem zaprtega avstrijancizma in centralizma. Z veseljem smo pozdravili jugoslovansko državo, katere smo se radevolje in iz lastnih nagibov in soplemenstva oprijeli, upajoč, da nam Jugoslavija prinese spas, svobodo, enakopravnost, idealno tekmo v sposobnosti, marljivosti in poštenosti. Ali naj sedaj nadvlada nad nami drugi — centralizem, čeprav srbski?

Naredimo nekoliko bilance o upravi iz preteklega leta: Narodne svete je nadomestilo takozvano predstavništvo, obstoječe iz več ali manj pravih in »veljavnih« politikov. Ti so se razvrstili v razne stranke: ena je videla nebesa v Veliki Srbiji, druga v centralistični Jugoslaviji, tretja v federaciji itd. »Zmagali« sta prva in druga in usvarili — jugoslovansko — centralistično — birokratsko vlado, ki je takoj energično nastopila ter izvajala svoje centralistične principe. Posledica teh je danes: skupna vojska, katere smo si pač želeli; skupne carine na podlagi carinskih zakonov, ki bodo brez dvojbe v dogledni dobi zamorili še eno malo podjetnega duha, ki ga je med nami; centralizacija vse uprave v Belgrad; osredotočenje vseh uradniških imenovanj v Belgradu; splošno zastajanje na železnicah vsled uvedanja pomanjkljivih in nemodernih predpisov; preplavljenje slovenskih in hrvatskih pokrajin s srbijskimi uradniki; očito protežiranje srbijskih uslužbencev na škodo domaćih; umetno ustvarjanje plemenske mržnje tudi med inteligentnimi sloji.

Dvomim, da bi bila ta pot prava do konsolidacije našega kraljestva. Zato svarimo merodajne kroge, da začnejo misliti in vladati bolj — jugoslovansko.

Vse domače jugoslovanske tirdke prosimo, da takoj inserirajo v

Našem Glasu!

Dr. Derado (Split):

Činovnički istup.

Do jačeg istupa državnih činovnika nije došlo nenadno, a ponajpače nije došlo bez razloga, kako bi se htjelo prikazati.

Radi javnosti, koja ima potpuno pravo, da bude točno obaviještena, da uz mogne nepristrano prosuditi činovnički istup, nek mi se dozvoli letimični historijat zadnje faze činovničkog pokreta.

O ekonomskoj bijedi državnih činovnika tekom minule godine izlišna je svaka riječ opisa. Vrlo je dobro poznata, a bila je takova, da su svi pozvani faktori potpuno bili ubijedjeni, da joj se mora svom žurnošću dospočiti, jer će inače činovnički stroj totalno da se pokvari. Posljedice su bijelodane za svakog misaonog čovjeka.

Položaj vodja činovničkih organizacija kroz čitavu prošlu godinu bio je onaj kapetana ladje, koja tone. Dužnost mu je da pod svaku cijenu uzdrži mir i red između momčadi i putnicima, dok ne stigne spasavajući brod, za koji svak strepi, da bi mogao zakasnit.

Sirene su zvale neprekidno u pomoć. Nek svjedoče nebrojene skupštine, dnevne deputacije, gomile molba, memoranduma i resolucija, izvještaji pokrajinskih vlada i prikazi javne štampe!

Momčad i putnici viču na kapetana, da ih oni zavaravaju. Ne će više, da vjeruju obećanjima, ni uvjeravanjima. Predbacuju im da su potkurljeni: da su im oni krivi, što veći dio nije krenuo bržom i sigurnijom ladijom. S druge strane ne zadovoljstvo u činovničkim redovima pripisuje se vodjama, predbacuje im se boljševizam.

Kapetan zviždi sirenom, jer vjeruje u spas!

Prvi jači zvižduk potekao je iz Splita dneva 6. jula 1919, jer, ako svugdje činovništvu bilo slabo, u Dalmaciji naopako.

Potapljajućoj ladji približavali se razne brodovi, a da nijesu mogli ukrcati ni ciglog putnika, jer prenakrcani... obećanjima. Razočaranja bilo je na pretek, pa se ovdje ne mogu s njima da zabavim.

Nadošla tromjesečna kriza, koju opet je moralo naiteže da osjeti činovništvo, ni krivo ni dužno. Kriza mu pokopala i buda, posljednju božicu.

Da oživimo vjeru u spas, obratili smo se 19. oktobra zviždzi uzdanicij, Nj. Vis. Prestolonasljedniku Regentu Aleksandru smijernom molbom, da nas spasi od posvemašnje propasti, jer da su dosadani vanaji, upravljeni drugima, ostali bezuspješni.

Tada nekako organizacijam stizava iz Beograda, kao odgovor na našu predstavku od 26. augusta 1919, osnova zakona o privremenom izjednačenju plata i privremenom pragmatiki uz vrlo laskavo popratno pismo (od 14./10. ministarstva za konstituantu i izjednačenje zakona. Osnova je izšla zatim, da doskočilo bijedi i popravi ravnovjesje, poremećeno nerazmiernim razlikam beriva u poedinim kategorijama činovništva. »Kad se uvaži«, — veli se u popratnom pismu — »kako nejednakost plata hrdiavo deluje na duh državnih službenika, ne preostaje drugo, nego da se ta nejednakost barem privremeno ukloni«.

Organizacije, prama izročitom očekivanju ministarstva za konstituantu, žurno su predale svoje odgovore već početkom studenog.

Ministar g. Svetozar Pribičević na skupštini demokratske stranke u Zagrebu dneva 26. oktobra izjavio se o svim važnijim pitanjima državnog života, dotakao se i činovničkog veleč:

»Riješit će se sada odmah činovničko pitanje, jer vlada osjeća kako je teško činovništvu, da u današnje doba vrši svoju dužnost. Kad je činovništvo danas takav društveni sloj, koji stoji materijalno najgore, koji je zapravo društvena parija, vlada će sa svoje strane učiniti sada to, da se činovničko pitanje sa materijalne strane popravi; to je sada najprešnja potreba«.

Od kad se saznalo za osnovu o izjednačenju plata (oko 20. oktobra), novine su dnevno donosile senzacionalne vijesti kao o već gotovom poboljšanju sa kubitalnim naslovima: »Dvostruke — trostruke činovničke plate«.

Neću istraživati, dali je i koliko je ta senzacionalnost doprinijela procvatu skupoće.

Svakako činovništvo po svim vjestima, i službenim i privatnim, sigurnošću očekivalo od dana do dana kroz čiteli studeni novu uredbu, koja ima da stupi u život od 1. decembra. Brzojavka od 18. 11. javlja: »Ovog tjedna ministarski savjet konačno odlučuje, plata će vrijediti od 1. decembra«.

Nakon dugog lutanja (od februara mjeseca, kako je rekao g. ministar dr. Lukinić na činovničkom sastanku od 29. 12.), taman da će želino očekivana ladja u luku, kad ispred same luke, opet nenadani brodolom. Obavijestni ured dneva 24. 11. javlja da plate neće biti uređene, ne će se davati nekakvi dodatci

Opet panika! Kapetani mire! Iz Splita pitamo objašnjenja a iz Zagreba radi umirenja brzojavljaju 25. 11.: »Prama današnjim novinskim vijestima čini se, situacija se poboljšala, očekuju se vijesti iz Beograda«. Iz Beograda pak javiše da je osnova izjednačenja u opasnosti. Ako nije, prama izjavi ministra dr. Lukinića, radilo se osam mjeseci! Ovu činjenicu ja neću da komentiram.

Da se spasi zadnji brodolom, došlo je, skoro u čiteloj državi, do prvog jedinstvenog činovničkog istupa dneva 30. 11. i 1. 12. do protestnih skupština proglašnih permanentnima (a u Splitu radi veće ironije do raspušta skupštine) koje po slave u Beograd po dva delegata iz svake pokrajine.

Poznat je uspjeh ovog izaslanstva. Morali smo se prilagoditi gotovoj činjenici, da je osnova o izjednačenju beriva pragmatiki radi »tehničkih poteškoća« za sada pokonana, a davat će se dodatci. Konačno 6. 12. prihvaćeno je naše stajnište glede visine dodatka i sutradan g. ministar dr. Paleček zvanično nam priopćuje zaključak ministarskog savjeta koji bijaše ushitom sačekan od delegata a susljedno od skupština i celokupnog činovništva. Ministar dr. Paleček dodaje sam, da će kroz tri — četiri dana biti objelodanena uredba a da će isplata za decembar prama našoj molbi stiiediti orije Božića.

Prodje sedmica, a uredbi ni traga ni glasa!

Zagreb dneva 14. 12. nastavlja permanentnu skupštinu (jer još ne objelodanena uredba), i saznate od ministra dr. Palečeka da će opet sutradan ministarski savjet ponovno pretresati: nu g. ministar uskraćuje odgovor, dali će dodatci

biti prihvaćeni, kako su pravovajano zaključeni od ministarskog savjeta dneva 6. 12. i s nama konačno uglavljeni 7. 12. uz prištednju od nekoliko milijuna kruna prama zaključku ministarskog savjeta.

Poslije mnogih gorkih iskustva i razočaranja poslije dnevnih kontradiktornih novinskih vijesti, i najnovije, da se ipak dodaci neće davati na sva beriva; poslije slučaja sa željezničkim izaslanicima, kojima se nije htjelo — prama beogradskim »Radničkim Novinama« — ispuniti ni pismeno utanačenje: te nakon opisanog stanja stvari, nek se prosudi je li bila neumjesna naša bojazan, da bi moglo nastati daljnjih otezanja i promjena na štetu činovništva? Jesmo li morali doći do zaključka, da će nam svanuti tužni Božić i nova godina, ko što su i svanuli svim našim drugovima po pokrajini, jer, kako nam dnevno brzojavljaju, nijesu još dobili udjeljeni dodatci, i ako je već dneva 19. 12. određeno, da se učine sve potrebite predradnje.

Pri takvoj zdvojnosti došlo je do protestnih skupština, obdržanih 18. 12.

Obdržanjem tih skupština htjelo se re samo pokazati jednodušnost u shvaćanju važnosti činovničkog pitanja, no ponajpače naglasiti, da državni namještenici, osim zvaničnih dužnosti, imaju i drugih prama sebi, porodici i stališu, a što je sve skupa u najvećem interesu države.

»Obezbedite činovništvo« — rekao sam još 2. studenog, popravit osnake osnovi pragmatike — »i riješili ste njegovo pitanje, postavili ste najsigurniji temelj rješenju svih ostalih pitanja. Za sve ostalo imat ćete najsposobniju suradnju patriotskog, čestitog i marnog činovništva!«

Ovako mišljenje dijeli i naš vrlo rodoljub, rodjeni državnik dr. Josip Smoljaka — nek mi oprosti na indiskreciji — i predsjednik pokrajinske vlade dr. Ivo Krsteli, a morali bi dijeliti svi državnici i uravnici, ako shvaćaju ispravno svoju zadaću.

Prof. J. K. (Dubrovnik):

O uređenju u činovničkih mirovina

Vlada obećava, da će što prije uređiti činovničke plate i mirovine. Stoga, mislimo, da neće biti neumjesno, ako onim, koji će se tim predmetom baviti, stavimo pred oči neka razmišljanja, da im tako u odienje uspije što zorođe i bolje. Činovništvo u svakoj državi o temeljni stup, na kojem se oslanja celokupna državna zgrada. Stoga je dužnost svake vlade, da se zanj najvećma brine. Između činovnika, koji stupa u državnu službu i vlade, koja predstavlja celokupni narod jedne zemlje, sklapan se tvrda pogodba, po kojoj se s jedne strane činovnik obvezuje, da će vjerno i revno služiti državu prama svojoj naobraženosti; a vlada se s druge strane zakonito obveziva, da će ga plaćati plaćom odmjerenom prama njegovoj kvalifikaciji i postepeno ga unapređivati po osobitom regulamentu, dok je on uzmože služiti, a docnije, kad ne uzmože dalje, da će mu isplaćivati mirovinu. Ali naravno platu i mirovinu takovu, da mu ome uči živiti pristožno prama položaju i životnim potrebama njegovim. Onažičeno još, da se već Austrija od nazad malo godina, uvidjevši broj i neznosni položaj jednih činovnika prama drugim i nevoljno njihovo

ekonomično stanje, bijaše latila reorganizovanja plaća, ne gubeći s vida umirovljenika. Zbog joj uspje poboljšati i uzajemni odnošaj na razložitajoj podlozi i prama toj urediti im plaće, ne odbijajući... nego jedini doplatak aktivnosti.

Austrija je propala i njezina je propast bila nama uskrnuće, jer mi od robova, što bijasmo, postadosmo svoji, slobodni, nezavisni, pa zaruživši se s našom braćom, od vjekova rastavljenom, sazidasmo veliku Jugoslaviju. Pala je Austrija, ali činovništvo u našoj zemlji ostade gotovo isto, pa je isti ostao i odnošaj između njega i naroda, te ona gore spomenuta pogodba između činovništva i naše zemlje niti prestade, niti se prekinula, jer i tuzni činovnici nijesu bili nikakvi robovi Habsburgovaca, nego sluge svoje zemlje, one zemlje, u kojoj žive i danas. Nju su oni služili: za nju su radili; za nju istrošili sve svoje sile i fizične i intelektualne. Umirovljenici dakle imaju potpuno pravo na svoju pensiju, kao što ga aktivni imaju na plaću. A kad govorimo — pensiju — nećemo da nazivljemo tim koju ima drago milostinjica; nego istu plaću, koja se daje aktivnim istog našeg reda; jer su potrebe aktivnih i umirovljenih činovnika gotovo jednake, ako baš nijesu jače ovih zadnjih.

Nego je propast Austrije povukla za sobom i pad valute, naše krunice, tako da ova, koja je prije rata vrijedila malo više nego frank u zlatu, sad ne vrijedi niti 8 mi dio jednog franka, dok su sve životne potrebštine poskupjele najmanje za 10 puta, neke čak 50 i 100 puta. Nećemo sada da ovdje nabrajamo cijenu pojedinih hrana; navesti ćemo samo onih, koja su najpotrebitije stomaku. Kgram crnog ljutog kruha sada vrijedi 5 kruna; a prije je najfiniji bijeli vrijedio 36 para. Sočivo, što prije vrijedilo je 24-40 para po kg, sada vrijedi od 8-14 kr. Prije se litra mlijeka zimi, kad je najskuplje, plaćala najviše po 48 para, sada po 5 kr. Prije se najfinije ulje plaćalo po litri krunu, a sada 48 kr. Svjetlost, gorivo je također poskupjelo za 30 puta više. A o rublju, dostolima, očajima nema ni govora, jer su ti postali predmeti malo komu pristupni.

A sada pitamo: cijena li gospoda, koji su odredili sadašnje ratne doplatke, da su oni s tim doskočili svim potrebama državnih činovnika? Jesu li promislili na premalenu vrijednost, kako gore dokazasmo, današnje krunice, a s druge strane na ogromnu skupoću sveza onoga, što je neophodno potrebno za život, da je dosledno u tom razmjeru trebalo i plate povisiti? Toliko za aktivne.

A što da rečemo za umirovljenike? Ovo su neka quantitate negligible, kojoj je dosta baciti pred noge, kako prosjaku milostinju. To su kore istiještenih lemuna... Ovo a ništa drugo se ne da zaključiti iz načina, kako se dosad s njima postupalo: jer od pada Austrije do oktobra oni ne imajahu niti polovinu od plate, što su je imali aktivni istog činovničkog reda. S toga do tog mjeseca penzije i ratna primanja skupa ne dostajahu nego jedva za prvo 7 ili najdalje 8 dana od mjeseca. A od oktobra, to jest otkad su nam povisili nešto ratni doplatak, dostaje nam jedva za prvo 10 ili 11 dana.

Ovo je na žalost stanje umirovljenika, to jest onih činovnika, koji su, kako već rekasmo, ostarijeli i oslabili u službi svog naroda. Pa može li biti, da su takvi ljudi izgubili pravo, da u svojoj starosti žive oskrbljeni i štovani prama svome polo-

žaju i dostojanstvu, do kojega su doprili u društvenom i državnom životu svojom naobrazbenom spremom i svojim revnim trudom? Ili se misli, da njih starih ne zahvaća ista skupoća, koja zahvaća aktivne činovnike i mladju celjad? Ili se cijeni, da oni nemaju svoga ponosa i da im ne boli, kad više, da je mnogo bolje od njega plaćen aktivan činovnik za 2 i 3 stepena nizi od njega?

U takim neprilikama, što preostaje tim nevoljnicima, nego da se neprestano duže i da se late preko svih svojih ostavjenih sila kakvog posla, ne obazirući se ni na svoj pomizeni ponos i to ne za to da zive prama svomu dostojanstvu, nego jedino da ne propanu od glada i bijede? Ali... incredible dicta! ako stogod zarade, onda gube pravo na ratni doplatak, da ne bi po viagu obožavali, ili isplatu koji dug, ali se dan na gumanje, što bi im život skratili?!

Da zaključimo, kako se očito vidi, stanje umirovljenih činovnika je žalostno, nepopravljivo, neznosno. Oni ga ne zaslužuju... Zato u ime svih umirovljenika dalmatinskih se traži, da ima se što prije doskoci sa dovoljnom pomoć; a pri definitivnom uređenju mirovina, da se drži pred očima:

1. da današnji umirovljenici nijesu bili sluge, ni činovnici Habsburgovaca, već onog naroda, kojemu i sada pripadaju;

2. da su nekađasnji upravljači ovog naroda sklopili s nama, ondašnjim aktivnim činovnicima onu tvrdnu pogodbu, po kojoj smo služili narod, a narod nas plaćao i obvezao se na isplaćivanje stanovišne mirovine, odregjene stanovskim zakonima, sakupijene našim prinosima, da u starosti budemo dovoljno oskrbljeni;

3. da se taj narod i ako se otrijepio od tuđina, da se k svojim pridruzi, nije stoga oćekao te pogodbe, jer bi to bio nepravdo i nemoralno pred Bogom i pred svijetom, već da je moralno obvezan isplaćivati nam penzije, kako bi ih isplaćivao, da je ostao rob Habsburgovaca;

4. da, ako je usljed pada valute vrijednost krunice spala malo manje nego na ništicu, tako da se uvidjelo, da aktivan činovnik ne može da živi, već da mu treba povisiti platu prama današnjem potrebama, da jednako pravo na taku povisicu imaju i umirovljenici, svi bez iznimke, kojima mirovina bi odmjerena prama godinama službe i prama stepenu čina u krunama sa vrijednosti tadašnje krunice biva jednog franka u zlatu; i napokon

5. da umirovljenici nijesu čest podjarmljena, već svojevoljno združenog naroda i da se oni ne mogu zadovoljiti milostinjom, već da punim pravom zahtijevaju ono što ih, kako dokazano, po pravu ide.

XXXI (Celje):

Enakopravnost v carinski službi.

Pred prevratom smo imeli v Sloveniji dva carinska urada: v Ljubljani in Mariboru. Oba urada sta pa imela razmeroma le malo opravka; naši trgovci so zacarijevali svoje iz inozemstva naročeno blago v prvi vrsti na meji ali pa na Dunaju. Za pomorski promet sta prišla v poštev urada v Trstu in na Reki. Pri uradih v Ljubljani in Mariboru je bilo nameščenih 6 carinskih uradnikov po rodu Slo-

vencev, ostali so bili Nemci, ki so po prevratu odšli med svoje brate.

Po prevratu se je morala razširiti tudi carinska meja, na kateri je dosedaj v Sloveniji sami preko 30 carinskih uradov. Peščici domačih uradnikov se je tedaj pridružilo še okrog 20 slovenskih carinarjev iz Primorske, ki so prispeli v osvobojeno domovino z željo, da posvetijo svoje moči in zmožnosti mladi Jugoslaviji, ker jim je požrešna Italija zasedla domovino. Vsakdo izmed njih je prispel sem v nadi, da bo tu vladala — enakopravnost ter bodo njihova pomoč in žrtve dobile pravo vpoštevanje, saj jih je tuji jarem dovolj dolgo neusmiljeno gulil ter zapostavljal.

Začetkoma je bilo res misliti, da zavlada edinole pravica in nihče ni niti pojmiti mogel, da bi Jugoslavija zabredla na ono pot, ki je bila tako draga prejšnjim gospodarjem: na pot protežiranja enega plemena nad drugim. Vsakdo si je tudi nadejal, da se mu zagotove one pravice, ki mu jih je tako skromno odmerjala prejšnja mačehovska vlada ter mu ostaneta neoskrunjeni vsaj ono stanovsko dostojanstvo in položaj, ki jih je bil že — četudi v skromni izmeri — deležen. Z eno besedo: slovenski carinski uradniki so se z vso pravico nadejali doseči v svobodni domovini — pravico in enakopravnost.

Kako so se jim te srčne želje izpolnile, naj pokaže naslednji kratki pregled: Najpoglavitejša carinska urada v Sloveniji sta v Ljubljani in Mariboru. Prvega je vodil že 14 let Slovenec, ki je radi svojega narodnega prepričanja prestal marsikako persekucijo s strani dunajske nemške vlade. On ima tudi za sedanjo ureditev carinskih uradov in carinarstva vobče neprecenljivih zaslug. Ko je izvršil najtežji del svojega posla ter službo tako uredil, da se je bilo s sigurnostjo nadejati nemotene in trajnega reda, se je moral umakniti s svojega mesta ter ga izročiti mnogo mlajšemu in strokovno neizkušenemu — uradniku. Čeprav je bilo pri tem uradu poleg omenjenega predstojnika zaposlenih družih 5-7 domačih starejših in sposobnejših uradnikov, kojih eden ali drugi bi predvsem moral priti v poštev za na tak način izpraznjeno mesto, ni nihče izmed njih našel milosti pri gospodih beograjske centrale generalne direkcije carine. Od domačinov Slovencev se ni nikdo vpošteval!

V Mariboru načeljuje carinskemu uradu drugi srbski uradnik, ki se pa do prevrata pač ni mogel prištevati jugoslovanskemu plemenu. Carinarnici na Jesenicah načeljuje menda tudi — Srbijanec. Službo potovalnega nadzornika zavzema zopet Srbijanec. Pri carinarnici v Mariboru je nastavljenih tri četrtine Srbijancev; v Ljubljani več nego polovica. Slovenski elementi se očito prezirajo bodisi pri oddaji mest — vodilna in druga mesta se oddajajo brez razpisov predvsem „svojcem“ — bodisi pri napredovanju, o katerem ni ne duha ne sluha — in se zapostavljajo. Na površje silijo ali neznanj Srbijanci ali pa peščica onih psevdodomačinov, ki so se udinjali vsakemu režimu, da so le plezali kvišku.

»Enakopravnost« in »pravica« vladata torej povsod pri carinski upravi v Sloveniji, toda tako kakor jo umevajo — Srbijanci. Naš človek je tu podrejen hlapec; naš naraščaj, kolikor se ga je sploh sprejelo, naj služi, če le mogoče, daleč izven svoje ožje domovine, da se „se-

znani“ z raznimi običaji. Odločujoči faktorji v Beogradu so menda tako naivni, da smatrajo tako „mešanje“ za najboljši pripomoček, ki naj bi služil interesom službe. Pošteni slovenski uradnik ne uživa nikakega zaupanja več. Toli hvalisana sposobnost in marljivost slovenskega uradnika eksistira pač le na papirju.

Kakšne posledice bo taka „enakovpravnost“ rodila, bo gotovo pokazala bližnja bodočnost. Tedaj pa naj ne prihajajo brača Srbi z jalovimi izgovori, da netimo plemensko sovražnost.

S to številko zaključno dopošiljanje lista nepreključno vsem, ki do zdaj še niso obnovili naročnine.

Uprava lista.

Vestnik.

Učiteljski kongres u Beogradu 1920. Na dogovoru izaslanika u Beogradu odlučilo se je, da se učiteljski kongres obdrži u Beogradu preko velikih praznika. Izmenjene su misli o tom, te će se kod vlade nastojati isposlovati besplatno putovanje na željeznicama. Naš izaslanik prigodom daljnega dogovaranja u Zagrebu i u Ljubljani iznio je misao, da se kongres ima upriličiti kao velika manifestacija slovenske uzajamnosti. Imale bi se pozvati i učiteljske organizacije braće Čehoslovaka, Poljaka, Rusa i drugih. Hoćemo, da se na osnovi nacionalne psihologije udare temeljne smjernice slavenske pedagogije, da postavimo nastavu na najslobodoumniji temelj tako, da ono bude zazbilj onaj oganj vječni, koji plamti prema savršenstvu — istinskoj pravdi i slobodi. Koliko se je moglo razabrati, svak je oduševljen za ovu misao, i ne bi bilo čudo, ako se u augustu 1920. nagje na okupu preko 5000 učitelja. Ovom prigodom već pozivamo drugove, da se spremaju moralno i materijalno.

»Demokratizam« ministra prosvjete. »Nar. Prosvjeta« pod naslovom »g. Pavle Marinković i učitelji«, donosi izvještaj o posietu glav. odbora učit. udruženja u Beogradu, kod minist. prosvjete g. P. Marinkovića. Gosp. ministar je naše drugove primio vrlo hladno, ne prihvativši im ni Boga. Kad mu je g. D. J. Sokolović izložio zahtjev, da se Učit. Dom u Beogradu, koji je rekviriran za universitetske djake, upropaščava, pa da se vrati udruženju, g. Marinković je nehajno odgovorio »Dobro, videću!« Malo poslije reče: kako se za javne potrebe rekviriraju i privatni stanovi i da prema tome, ni mi nemamo šta da protestujemo. Na to ga je g. Č. Todorović upozorio, da država za studente rekvirira zgradu kojega Beogradskoga milionera, a ne da uzima zgradu namijenenu učit. djeci. Na to je g. Marinković planuo: »Pa i vi ste milioneri! Šta hoćete vi? Vi ste ovaj svet i naučili, da viče na neke milionere! Vi ste ti, koji ste i doveli do ovoga stanja, te danas po Beogradu pretresaju pojedincima, koliko soba imaju u njihovoj vlastitoj kući! — Snosite posledice, kojima ste sami uzrok...« Na upit deputacije o novim platama, g. ministar je od prilike kazao, da taj zakon o platama donet na navlačenje tedne korporacije, tek da se zadovolji neko, a da ustvari, kad je donesen, nije vođena briga o materijalnim sredstvima potrebnim za njegovo izvrše-

nje. Zato sad oskudevanju i tačni podaci o sumi potrebnjoj za ovo, koji se moraju prvo srediti. Kad mu je g. Milan Popović svrnuo pažnju na štednost smanjivanja učit. školovanja od 4 na 3 god. g. ministar je podrugljivo upitao cijelu deputaciju: »Ko vama daje pravo, da vi skrećete pažnju ministarstva na njegove poslove? Vi nemate na to prava... Vi možete lično za vas nešto moliti, a ne mešati se u poslove ministarstva!« Na to se naši beogradski drugovi rastaše od g. Marinkovića i bez pozdrava. »Nar. Prosveta« završuje: — U ostalom sad je na redu jedino Vanredna Učiteljska Skupština, da izvrši obračun o svemu i da pokaže g. P. Marinkoviću, da se danas ne može titrati sa dostojanstvom i pravom učiteljstva niko, a najmanje on.«

»Samopomoć« v Ljubljani razdeljuje od 1. februarja dalje, dokler je zaloga, v prosti prodaji sledeča živila: fižol, ječmen, jajca, cikorija, dalmat. fige, čaj, kis in pralno milo. — Razdelitev drugih živil za prihodnji mesec po določenem vrstnem redu se bo pravočasno objavila. Za februar dobilo se bo tudi kašo, ješprenj, mast, moko, sol, sveče, prvovrstno sli-vovko, um in podplate.

»Društvo davčnih uradnikov za Slovenijo« prosi vse člane, da se v najizdatnejši meri odzovejo okrožnici, ki jo prejmejo do 1. februarja t. l.

Ureditev statusov. Službene podatke za ureditev statusov bo vsled sklepa odboro-ve seje z dne 26. t. m. navesti v posebni tiskani poli, ki jo dopošljejo strokovna društva svojim članom. Zato se v zadnji številki našega glasila določeni predložitveni rok podaljša do 15. marca 1920.

Redarstveno varnostni organi tožijo, da zanje še ni uveden osemurni delavnik, nego da morajo časih ostati v službi zdržema ves dan. Take razmere so sveda nevzdržne, in so tud. — protizakonite. Spoštujte zakon predvsem vi, ki vladate, da ga bodo spoštovali tudi oni, ki služijo!

Iz društva davčnih izterjevalcev. Finančna delegacija je na društveno vlogo radi doplačila na prenizki odškodnini za službeno leto odgovorila, da od fin. ministarstva v tej zadevi še ni prišla nobena rešitev, da pa je delegacija pripravljena potom likvidacijske komisije zahtevo po višji odškodnini obnoviti in jo skušati uveljaviti, v kolikor je to mogoče pri sedanjih razmerah. V to svrhu se zahtevajo od vseh davčnih izterjevalcev izkazi, v katerih naj bodo navedena oblačila, ki so šla davčnemu izterjevalcu za dotično leto in sicer za leto 1914 do vštrevši oktober 1918. Potem naj se navede znesek na sprejeti odškodnini, dalje nabavna cena za enakovrstno blago, oziroma obleko v dotičnem letu in slednjič zahtevek na višji odškodnini za vsako leto posebej. Ti izkazi, ki naj bodo sestavljeni po enotnem

vzorcju, naj se čimprej predložje. Društvo mora izkazom priklopiti potrdilo krojaške zadruge, gremija trgovcev ter trgovske in obrtne zbornice o primernosti vsakokratnih cen in zahtevkov. Odreja se torej, da se izkazi napravijo na pol pole pisarniškega papirja v pokončni obliki in naj se glase: izkaz davčnega izterjevalca za dodatno odškodnino za službeno obleko. Rubrike naj bodo sledeče: lme, kraj, za leto, bi imel dobiti obleko, prejel odškodnino v znesku, dobavna cena, zahtevano doplačilo, opomba. Izkazi naj se pošljejo podpisaneu v Ljubljano, Streliška ulica 5. Obenem naj vsak član društva pošlje na isti naslov tudi podatke za službeno pragmatiko, ki jih zahteva osrednje društvo v »Našem glasu« v 3. šte- v. na 5. strani. Pozivljam pa tudi vse tovariše Slovenije, da takoj zadoste svojim društvenim dolžnostim! Kdor še ni član, kdor še ni poravnal članarine, ki znaša 12 K za celo leto in se pošilja blagajniku g. Antonu Grzinčič v Kamniku, vsaj za 1. četrtletje 1920 in kogar se je moralo črtati radi celoletnega zastanka, za tistega društvo sploh ne bo delalo in tudi ne predlagalo njegovih izkazov.

Fran Rojec, t. č. predsednik.

Zajednica stalno namještenih podvornika i službenika u Zagrebu. Sjednički zapisnik broj 10. redovite odborske slednice pod predsjedanjem predsednika (ljure Fellingera. Blagajničko izvješće sravnjeno je sa predpisom po odhorniku Pozaiću i Hunjedu o primitku i izdatku za mjesec rujan 1919, te je u potpunom redu suglasno pronadjeno, tako da sva ukupna imovina koncem mjeseca ruina iznaša 89.672 K 66 fil., što takodjer odbor prima do znanja. Revizionalno izvješće suglasno sa blagajničkim prima se do znanja. Blagajničko izvješće vrhu primitka i izdatka u rujnu 1919. Primitak: Ostatak u ručnoj blagajni K 1742.63; unišlo na članarinu u rujnu K 798.—; unišlo na upisnini i pravilima K 41.20; unišlo na vjesniku K 3.—; unišlo na posmrtnini udova krun 29.—; unišlo na poštarini K —.32; unišlo na zateznim kamatima K 14.—; darovatelji na okružnice K 210.—. Ukupni primitak u rujnu 1919 K 2838.15. Izdatak: Nagrade ukupno K 218.32. Podpore ukupno K 1020.—. Podpore djeci ukupno krun 276.—. Ukupni izdatak u mjesecu ruinu K 1514.32. Čista imovina: U 6% obveznicama ratnog zajma K 82.000.—; uloženo u štedionice K 6348.83; u ručnoj blagajni koncem ruina K 1323.23; sveukupna imovina zajednice do 30. rujna 1919 krun 89.672.66.

Agitirajte za naročbo pri vseh tovariših in tovarišicah! Nobena kavarna, nobena gostilna, kamor zahajate, ne sme biti brez našega glasila. Pousod naj odmeva Naš Glas!

Papir, pisarniške potreščine

razmnoževalne aparate, črnilo, žoiske potreščine i. t. d. i. t. d.

kupite najbolje pri tv. riki

Ivan Gajšek, v. l. Bahovec

-- papirna trgovina --

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2
poleg Prometne banke. 6—5

Vzajemno podp. društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jametvom.

Posojila na osebni kredit: 0% — Posojila na hipoteke: 5 1/2% — Me- sečna odplačila. Ranžijska posojila na več let; mali vračevalni obroki.

:: Pisarna: Kongresni trg 10. ::

Uradne ure od 8. do 12. ure. — Prospekti brezplačno na razpolago. — Rezervni zaklad nad 500.000 K. — Krazilne vloge 4 1/2%.

MODNA : T. EGER
TRGOVINA
v Ljubljani, Sv. Petra c. 2

Prporoča za gospode in imo vedno v zalogi najmodernejše kravate, ovratnike, trde in mehke, žepne robce, srajce, naramnice, nogavice in rokavice. Za dame najmodernejša svila, gladka in v barvah za bluže, ovratniki zadnje ročnosti, nogavice in rokavice v vseh cenah in velikostih. pasovi, vlasnice, igle, brože, steznike itd. itd. 28—.

Parfume in kosmetične potrebščine vedno na finejše v zalogi.
 Članom društva javnih nameštencev proti izkazu legitimacije 10% popusta.

I. C. Kotar,
 Ljubljana,
 Wolfova ul. 3.

Drogerija // // *Fotomanufaktura*

3-6

F. Cuden
 LJUBLJANA
 Prešernova ul. 1.

Največja bogata zaloga srebra in zlata. Primerna darila: ženitna, birmanska, krstna i. t. d. Vsa popravila se v lastni delavnici popravljajo.

! Širit „Naš Glas“ !

Prporoča se tvrdka 4-6
Jos. Petelinc
 trgovina z galanterijskim in modnim blagom, zaloga sivalnih strojev in njih posameznih delov.
 Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

SPECIJALNA TRGOVINA
 Z JUVELI, ZLATNINO IN URAMI
LUD. CERNE
 LJUBLJANA,
 WOLF-OVA ULICA 3. 16-3

BARVA ■ **KEMIČNO** ■ **ČISTI**
vsakovrstno blago, obleko 18-3

PERE domače perilo (pošilja po isto na dom) ■ **SVETLOLIKA** ovratnike, zapestnice in srajce 11

Tovarna JOS. REICH
 Polja. kl. asip 4. - - - - - **LJUBLJANA**, Podružnica Sebeburgova ulica 3.
 Podružnice: **MARIBOR — NOVO MESTO.**

VELIKA Na debelo! Na drobno!
ZALOGA :: : Solidne cene! : :: **BOGATA**
manufakturnega **LASTNI MODNI ATELJE.** **IZBIRA**
ter inozemskega **Srajce, samoveznice (kravate), nogavice i. t. d.** **OBLEK** lastnega izdelka po naj-novejšem kroju.
mojnega blaga **PRVA KRANJSKA RAZPOSILJALNA** 3-5

SCHWAB & BIZJAK
 LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kava. no.

A. RASBERGER
 Ljubljana, Sodna ulica 5.
 Edina tvorniška zaloga pravih gramofonov in ploče 13-4 znamke „Angelj“.
 Vsa popravila strokovno in ceno.

F. P. Zajec
 Ljubljana,
 Stari trg 9.

Bogata zaloga očal, ščipalcev, umetnih očal, daljnogledov, topiomerjev, barometrov itd. Trgovina z urami, zlatnino, juveli in srebrnino.
 Tovarniška zaloga gramofonov in ploče.
 Vsa popravila se izvršujejo strokovnjaško v lastni delavnici.
 Električen obrat.

A. Mihelič, Ljubljana
 Sebeburgova ulica 1
 15-3

Trgovina s ščetinastimi izdelki. Galanterija in parfumerija. Edina zaloga jugoslovanskih **K V A R T** kakor tarok, marijaš, wh. st., primorka.

H. SUTTNER **H. SUTTNER**

H. SUTTNER
 Mestni trg št. 23 v Ljubljani.
 Eksportna tvrdka z urami, zlatnino, srebrnino in različnimi potrebščinami.

Zah evajte cenik, katerega dobite zastoj in poštne prosto.

17-8

Kolesa, motorji, avtomobili
ter vsakovrstna pnevmatika in
mehanična delavnica

Fran Florjančič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. 11 4

Westinghouse
Watt
Kremer ezky
Metax
Eksport & Import

„Balkan“ trgovska, spedijska
in komisijska d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Mednarodni prevozi. Spedicije vseh vrst.
Zacarinjenje. Selitve. Nabiralni vozi na
vse strani. Javno skladišče z lastnim
železniškim tirom. Reekspedicije itd. itd.

Brzjavni: „BALKANSPED“. Interurban telefon 366.

10 4

Vedno
najnovejše

Od
dobrega
najboljše

Specijalna
modna in športna trgovina
za gospode in dečke

J. KETTE, Ljubljana
Franca Jožefa cesta 3.

Prva jugoslovanska zlatarska delavnica
Alojz J. Fuchs Šelenburgova ul. 6.
Kupujem staro zlato in srebro
po najvišjih cenah. priporočam veliko
zalo, o zlatnine, srebrnine, ur, briljan-
tov itd. - Vsa popravila in nova. Ela
se izvršujejo v lastni delavnici točno
in solidno. - Kupujem staro zlato in
srebro, istotako briljante in diamante

Kavarna „Central“

19-3
se priporoča za mnogo-
brojen obisk. Pristna kava,
cena in solidna postrežba.

Stefan Miholič, kavarnar,
Ljubljana - Sv. Petra nasip

Drogerija „ADRIJA“
Fotomanufaktura

22-8 P. rumerija
B. Čvančara

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.